(לט) עוֹבֵר לַעֲשִׂיָּתָן. קוְנָהֲגוּ שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ עַד אַחַר נְטִילָה, מִשּׁוּם (מ) דִּפְעָמִים שֶׁאֵין יָדָיו נְקִיּוֹת, וּמִפְּנֵי כָּךְ מְבָרְכִין עֲלֵיהֶם אַחַר רשֶׁשִּׁפְשֵׁף יָדָיו שֶׁכְּבָר יָדָיו נְקִיּוֹת, קֹדֶם שֶׁיִּטֹּל עֲלֵיהֶם (מא) מַיִם שְׁנִיִּים. הַגָּה: גַּם יָכוֹל לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם קֹדֶם נְגִיבָה, (מב) שֶׁגַּם הַנְּגִיבָה מִן הַמְּצָוָה, (מג) וּמִקְרֵי עוֹבֵר לַעֲשִׂיָּתָן הֵיטֵב קֹדֶם שֶׁיִּבְצַע, שֶׁהָאוֹכֵל בְּלִי נְגִיבַת יָדַיִם * כְּאִלּוּ אוֹכֵל (מה) לֶחֶם טָמֵא: יג חהַמַּטְבִּיל יָדָיו יָכוֹל לֶאֱכֹל (מו) בְּלֹא (יט) נְגִיבָה, אוְהוּא הַדִּין לִנּוֹטֵל יָדָיו בְּבֵת אַחַת וְשׁוֹפֵךְ עֲלֵיהֶם (כ) רְבִיעִית מַיִם בְּבַת אַחַת, אוֹ שֶׁנָּטַל יָדוֹ אַחַת וְשָׁפַךְ עָלֶיהָ רְבִיעִית וְכֵן שָׁפַךְ עַל חֲבֵרְתָּהּ:

קנט בְּאֵיזֶה כְּלִי נוֹטְלִין הַיָּדַיִם, וְכֵיצַד יָבוֹאוּ הַמַּיִם לְיָדָיו. ובו כ׳ סְעִיפִים:

א אֵין נוֹטְלִים לְיָדַיִם אֶלָּא (א) בִּכְלִי. (ב) בוְכָל הַכֵּלִים כְּשֵׁרִים (ג) אֲפִלּוּ כְּלֵי

א חַיָּלִין ק״ז (ע״א). ב פְּרָק קַמָּא דְּמַסֶּכֶת יָדַיִם (פ״ב).

*) ציין זה הוא על סוף דברי הרמ״א שיכול לברך אחר הנטילה.

בַּאֵר הֵיטֵב

יא (יח) אַחַר כָּךְ. אֲבָל לֹא אַחַר בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא. רַשׁ״ל (ישׁ״ש חולין פ״ח סי׳ לט) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יב) עַיֵּן שָׁם, וְטַ״ז (ס״ק יב) כָּתַב דְּאֲפִלּוּ אַחַר הַנְּגִיבָה לֹא יְבָרֵךְ עַיֵּן שָׁם, וּבַהֲלָכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק א׳ סִימָן מ״ו נִרְאֶה דְּסְבִירָא לֵיהּ דְּאַחַר בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא יָכוֹל לְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם עַיֵּן שָׁם. בַּאֲחֵרוֹנִים לֹא מָצָאתִי. וּבְמַשְׁנָה בְּרוּרָה מִשְׁמַע דְּאַחַר בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא אֵין לְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם וְכֵן מִשְׁמַע בְּשַׁעַר הַצִּיּוּן. וְעַיֵּן בְּמַה שֶׁכָּתַבְתִּי בְּסִימָן קס״ז סָעִיף ז׳ וְאַף דְּשָׁם מַיְרֵי בְּשֶׁשָּׁמַע בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא מֵאַחֵר, הָלֹא קַיְימָא לַן דְּשׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה:

יג (יט) נְגִיבָה. מְשׁוּם שֶׁהַמַּיִם שֶׁעַל יָדוֹ לֹא נִטְמְאוּ: (כ) רְבִיעִית. רַשׁ״ל (שם) וּבַ״ח (ס״ו) וְטַ״ז (ס״ק יג) כָּתְבוּ דְּדַוְקָא בִּטְבִילָה אֵין צָרִיךְ נְגִיבָה אֲבָל בִּנְטִילָה אֲפִלּוּ

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה טוֹב יוֹתֵר שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה בְּשִׁבְיל זֶה דְּהוּא עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, אֶלָּא (מ) יַעֲשֶׂה הַכֹּל לְכְבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהִשָּׁכָר מִמֵּילָא יָבֹא. וּמִי שֶׁזָּהִיר בָּזֶה וְאֵינוֹ מִתְעַשֵּׂר הוּא מִפְּנֵי שֶׁמַּעֲשָׂיו מְעַכְּבִין [אַחֲרוֹנִים]: יא (לט) עוֹבֵר לַעֲשִׂיָּתָן. קֹדֶם וְסָמוּךְ לְהָעֲשִׂיָּה [מַרַשׁ״ל (פסחים ז:, וסוכה לט. ד״ה עובר)]: (מ) דִּפְעָמִים שֶׁאֵין יָדָיו נְקִיּוֹת. בְּגוֹן שֶׁיָּצָא מִבֵּית הַכִּסֵּא, (מא) אוֹ שֶׁנָּגַע בִּמְקוֹמוֹת הַמְכֻסּוֹת בְּגוּפוֹ, שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְבָרֵךְ קֹדֶם שֶׁנָּטַל יָדָיו, וּמִפְּנֵי זֶה נָהֲגוּ (מב) בְּכָל הַנְּטִילוֹת לְבָרֵךְ אַחַר הַנְּטִילָה: (מא) מַיִם שְׁנִיִּים. הַבַּיִת יוֹסֵף (ד״ה ויברך) הֲבִיא זֹאת בְּשֵׁם רַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב טז ח״ו) שֶׁכָּתַב שֶׁכֵּן נָהֲגוּ רַבּוֹתָיו, וּבְשֶׁבֶּלֵי לֶקֶט (סי׳ קלו) הֲבִיא בְּשֵׁם רַבֵּנוּ מֵאִיר זַ״ל שֶׁנָּהֲגוּ אלְבָרֵךְ אַחַר הַנְּטִילָה וְקֹדֶם הַנְּגִיבָה וּכְדִלְקַמְּיהּ, וְכֵן נָהֲגוּ הָעוֹלָם: (מב) שֶׁגַּם הַנְּגִיבָה וכו׳. הוּא טַעַם אַחֵר לְאִחוּר הַבְּרָכָה, דְּגַם אַחַר הַנְּטִילָה חֲשִׁיב עוֹד עוֹבֵר לַעֲשִׂיָּתָן, דְּגִמַר הַנְּטִילָה הוּא הַנְּגִיבָה, וּכְדִלְקַמְּיהּ בְּסָעִיף י״ב: (מג) וּמִקְרֵי עוֹבֵר לַעֲשׂוֹתָן. וְאַף בְּשׁוֹפֵךְ רְבִיעִית בְּבַת אַחַת דְּלִדַעַת הַמְחַבֵּר אֵין צָרִיךְ נְגִיבָה כְּלָל כְּדִלְקַמְּיהּ (סי״ג), מִכָּל מָקוֹם לֹא פְּלוּג [מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טו) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים]: (מד) מְבָרֵךְ אַחַר כָּךְ. וְהֵינוּ (מג) לְפִי טַעַם הָרִאשׁוֹן שֶׁכָּתַב הַמְחַבֵּר, דְּלֹא דָמֵי לְשְׁאָר בְּרָכוֹת שֶׁעַל מְצָוָה דְּקַיְימָא לַן שֶׁאִם לֹא בֵּרַךְ מִתְּחִלָּה שׁוּב אֵינוֹ מְבָרֵךְ אַחַר כָּךְ דְּהוֹאִיל וְאִדְּחֵי אִדְּחֵי, דְּשָׁאנֵי הָכָא שֶׁלֹּא הָיָה רָאוּי לְבָרֵךְ מִקֹּדֶם מִשּׁוּם שֶׁפְּעָמִים שֶׁאֵין יָדָיו נְקִיּוֹת, וְלָכֵן אַף אִם כְּבָר נִגֵּב יָדָיו (מה) יוֹכִיל לְבָרֵךְ עוֹד, אֲבָל אִם כְּבָר בֵּרַךְ הַמּוֹצִיא כָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים דְּשׁוּב אֵינוֹ מְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם. וְהִנֵּה הַטַּ״ז (ס״ק יב) מַחְמִיר אַף לְאַחַר הַנְּגִיבָה שֶׁשּׁוּב לֹא יְבָרֵךְ, וְאַף דִּלְמַעֲשֶׂה אֵין לִנְהֹג כֵּן דְּרַבּוּ הָאַחֲרוֹנִים שֶׁמַּסְכִּימִים עִם הָרַמ״א, מִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה יֵשׁ לְזָהֵר בָּזֶה מְאֹד, וְעַל כֵּן יֵשׁ לְזָהֵר בְּמַה שְׁנּוֹהֲגִין אֵיזֶה אֲנָשִׁים שֶׁאוֹמְרִים ׳שְׁאוּ יְדֵיכֶם׳ וּמַמְשִׁיכִין הַדָּבָר מִלּוֹמַר עַל נְטִילַת יָדַיִם עַד לְאַחַר הַנְּגִיבָה, שֶׁלֹּא כְּדִין עוֹשִׂין כֵּן: יב (מה) לֶחֶם טָמֵא. כָּתַב הַבַּיִת יוֹסֵף (ד״ה כתב המרדכי) דְּהֵינוּ מְשׁוּם דְּמַיִם רִאשׁוֹנִים שֶׁשּׁוֹפֵךְ עַל יָדָיו טְמֵאִים הֵם שֶׁנִּטְמְאוּ מֵחֲמַת יָדָיו כְּדִלְקַמְּן בְּסִימָן קס״ב (ס״א), וְאַף דְּשׁוֹפֵךְ מַיִם שְׁנִיִּים לְטַהֵר הַמַּיִם כִּדְאִיתָא שָׁם (ס״ב), מִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה צָרִיךְ לְהַעֲבִיר אֶת הָרִאשׁוֹנִים לְגַמְרֵי עַל יְדֵי נְגִיבָה. וְרַשׁ״ל (ישׁ״ש חולין פ״ח סי׳ לט) כָּתַב דְּעִקַּר הַנְּגִיבָה הוּא מְשׁוּם נְקִיּוּת דְּכְשֶׁיְּדָיו לַחִים מִמֵּי [הַנְּגִיבָה] [הַנְּטִילָה] יֵשׁ בּוֹ מְשׁוּם מֵאוּס, וְכֵן מַשְׁמַע בְּרַשׁ״י סוֹטָה דַּף ד׳ (ע״ב ד״ה כל האוכל). כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יז) בְּשֵׁם הַתַּשְׁבֵּ״ץ (קטן, סי׳ רפז) לֹא יִנְגֹּב יָדָיו בַּחֲלוּקוֹ שֶׁקָּשֶׁה לִשְׂכְחָה, וְעַיֵּן בְּפְרִי מְגָדִים שֶׁמְּסַתְּפֵק אִם דַּוְקָא בְּמַשְׁמַע: יג (מו) בְּלֹא נְגִיבָה וכו׳. כֵּן אִיתָא בְּתוֹסֶפְתָּא (ירדים פ״ב ה״א), וְכָתַב הַבַּיִת יוֹסֵף (ד״ה כתב המרדכי) דְּהַטַּעַם הוּא מְשׁוּם דִּבְמַטְבִּיל אֵין כָּאן מַיִם טְמֵאִים כְּלָל וְלָכֵן אֵין צָרִיךְ נְגִיבָה, וְלָמַד מִזֶּה דְּהוּא הַדִּין בְּשׁוֹפֵךְ רְבִיעִית בְּבַת אַחַת עַל שְׁתֵּי יָדָיו, אוֹ עַל כָּל יָד וְיָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ, דְּקַיְימָא לַן נַמִּי דְּהַמַּיִם טְהוֹרִים הֵם [כְּדִלְקַמְּן בְּסִימָן קס״ב (ס״א)] אֵין צָרִיךְ נְגִיבָה. וְרַשׁ״ל (שם) חוֹלֵק עַל זֶה דְּסְבִירָא לֵיהּ דְּעִקַּר הַנְּגִיבָה הוּא מְשׁוּם מֵאוּס וְכַנַּ״ל (ס״ק מה), וְאִם כֵּן מַה לִּי רְבִיעִית בְּבַת אַחַת אוֹ לֹא, וְרַק בְּמַטְבִּיל אֵין צְרִיכִין נְגִיבָה, דִּטְבִילַת הַיָּדַיִם הוּא כְּעֵין טָהֳרָה דְּאוֹרַיְיתָא שֶׁל טְבִילַת הַגּוּף וְשָׁם בְּוַדַּאי אֵין צָרִיךְ נְגִיבָה, וְלָכֵן גַּם בְּטְבִילַת יָדַיִם לֹא תִּקְּנוּ בּוֹ נְגִיבָה, וְכִדְבָרָיו כָּתַב גַּם הַבַּ״ח בְּסִימָן קס״ה (ס״א) וְכֵן הִסְכִּימוּ שְׁאָר אַחֲרוֹנִים. וְאַף בְּמַטְבִּיל דְּאֵין צָרִיךְ נְגִיבָה מִן הַדִּין כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יח) דְּמִי שֶׁדַּעְתּוֹ קָצָה עָלָיו יֵשׁ בּוֹ מְשׁוּם מֵאוּס וְצָרִיךְ נְגִיבָה:

א (א) בִּכְלִי. דְּאִסְתְּכִינְהוּ רַבָּנָן עַל (ב) מַי חַטָּאת, אוֹ עַל קְדוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם בַּמִּקְדָּשׁ דְּבָעֵי כְּלִי: (ב) וְכָל הַכֵּלִים כְּשֵׁרִים. הֵינוּ (ג) בֵּין שֶׁל עֵץ אוֹ עָצָם אוֹ זְכוּכִית וְכֵן כְּלֵי עוֹר שֶׁמַּיַּחְדִין לְקַבֵּל מַשְׁקֶה וּכְדִלְקַמְּן בְּסָעִיף ד׳ עַיֵּן שָׁם: (ג) אֲפִלּוּ וכו׳. הֵינוּ אַף דְּכָל אֵלּוּ

שַׁעַר הַצִּיּוּן

י (מ) אֲלִיָּה רַבָּה (ס״ק כב) מִשְׁלֵ״ה (שער האותיות קדושת אכילה הגה״ה עה): יא (מא) פְּרִי מְגַדִּים (א״א ס״ק טו): (מב) כְּגוֹן לְתִפְלָה [תּוֹסֶפוֹת פְּסָחִים ז׳ עַמּוּד ב׳ (ד״ה על)]: (מג) הַגְּרַ״א: (מד) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טו) וְאֲלִיָּה רַבָּה (ס״ק כג) בְּשֵׁם לֶחֶם חֲמוּדוֹת (דברי חמודות ברכות פ״ו אות קא) וְהַגְּרַ״א וְכֵן כָּתַב הַתַּנְיָא (סי׳ כב ע״י״ש) וְשִׁבֶּלֵי לֶקֶט (סי׳ קלח) בְּשֵׁם

רַב חַיְינָא גָּאוֹן רֵישׁ מַתִּיבְתָּא דְּיוּכַל לְבָרֵךְ מִזֶּה הַטַּעַם קֹדֶם בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא, [וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ״ז (סט״ו) וְדָרְכֵי הַחַיִּים (דין נט״י לסעודה סי״ב)] וְדִלְא כְּטַ״ז (ס״ק יב) שְׁנִתְקַשָּׁה בָּזֶה:

א (ג) הֵיינוּ קְדוּשׁ מַי חַטָּאת בְּאֶפֶר פָּרָה דְּבָעֵינַן כְּלֵי דִּכְתִיב (במדבר יט יז) ׳מַיִם חַיִּים אֶל כֶּלִי׳: (ד) ר״ש (ידים פ״א מ״ב):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובסידור (סדר נט״י ה״ד) כתב שיברך אחר שישפון ב׳ פעמים רצופים על כל יד קודם שפשוף הידים זה בזה. **ב]** וזה לשון שו״ע הרב: והוא הדין אם הוצרך ליטול ידיו באמצע סעודה לדברי האומרים שצריך לברך על נטילת ידים ושכח ולא בירך עד שאכל פת אינו מברך עוד וכו׳, ולא עוד אלא אפילו לא התחיל לאכול לא שייך לברך אלא מיד אחר הנטילה ולא מופלג ממנה וכו׳, ואם הפליג אפילו בשתיקה שוב אינו מברך, שאף שלא היה יכול לברך עובר לעשייתה ומוכרח לברך אחר כך אין סברא כלל שיוכל לברך עליה לעולם אלא מיד אחר עשייתה. אמנם בסימן רס״ג בקונטרס אחרון (ס״ק ג) כתב דאף שהפסיק הרבה יכול לברך [והעיר בזה בתהלה לדוד].

עוז והדר - Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם סִימָן קנט

(ס) [א] **גְּלָלִים**, (פֵּרוּשׁ, כֵּלִים עֲשׂוּיִים מֵרֶפֶשׁ בָּקָר וְעָפָר), **וּכְלֵי אֲבָנִים**, (ד) **וּכְלֵי אֲדָמָה.** * [ג]**וְצָרִיךְ** (ה) **שֶׁיִּהֵא מַחֲזִיק** (ו) **רְבִיעִית. וְאִם נִקַּב** (ז) **בְּכוֹנֵס** (ט) [ב] **מַשְׁקֶה**, **דְּהַיְינוּ שֶׁאִם יָשִׁימוּ אוֹתוֹ עַל מַשְׁקִים יִכָּנְסוּ בְּתוֹכוֹ דָּרֶךְ הַנֶּקֶב**, (ח) * **וְהוּא** [ד]**גָּדוֹל מִנֶּקֶב שֶׁהַמַּשְׁקִים שֶׁבְּתוֹךְ הַכְּלִי יוֹצְאִים בּוֹ, אֲז** (ט) * **בָּטֵל מִתּוֹרַת כְּלִי, וְאֵין נוֹטְלִים מִמֶּנּוּ לַיָּדַיִם,** [ה]**וַאֲפִלּוּ אִם הוּא מַחֲזִיק רְבִיעִית מִן הַנֶּקֶב וּלְמַטָּה: ב** [ו]**וְהֵנִי מִלֵּי שֶׁנּוֹטֵל דָּרֶךְ פִּיו לְמַעְלָה, שֶׁמַּמְנוּ מִן הַנֶּקֶב וּלְמַעְלָה אֵינוֹ חָשׁוּב כִּכְלִי, וְנִמְצָא שֶׁאֵין הַמַּיִם בָּאִים עַל יָדָיו מֵהַכְּלִי.** (י) **אֲבָל**

ג חלין (ק"ו) [ק"ת] (ע"א).
ד נדה מ"ט (ע"א). ה הר"א"ש שם בְּחֻלִּין (פ"ח סי' טו). ו הר"א"ש שם.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [א] גְּלָלִים. עַיִן בְּאֵר הַיֵּטֵב, וְעַיִן בִּרְכֵּי יוֹסֵף (סק"א) סְפוֹג מָלֵא מַיִם וְסָחַט הַסְּפוֹג וְנָטַל יָדָיו מִמֶּנּוּ כָּתַבְתִּי בְּתְשׁוּבָה שֶׁלֹּא עָלְתָה לוֹ טְבִילָה, וְכֵן כָּתַב בְּסִפֶּר אַדְמַת קֹדֶשׁ (או"ח ח"ב סי' ה) דְּהִסְפּוֹג אֵינוֹ כְּלִי כְּדִתְנַן פֶּרֶק ר' דְּקָרָה (מ"ג) וּפְשׁוּט, עַיֵּן שָׁם: **[ב] מַשְׁקֶה.** עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב, וְעַיֵּן בְּיַד אֶפְרַיִם. וּבִבְרְכֵי יוֹסֵף (סק"ד) כָּתַב שֶׁמּוֹרוֹ וְקָנוֹ הָרַב בַּעַל חֶמְדָּ לְאַבְרָהָם (בהגהותיו ללבוש סק"ב) כָּתַב בְּשֵׁם זִכְרוֹן מֹשֶׁה דְּבִסְמַרְטוּט לֹא מְהַנֵּי אֲבָל מִצַּד הַשֵּׁנִי מְהַנֵּי כו'. וְכָתַב בְּאַדְמַת קֹדֶשׁ אִם שָׂתַם כְּלִי נַחַשׁ בְּבֵדִיל וּכְלִי חֶרֶס בְּחֶרְסִית חָזַר לְהָכְשֵׁרוֹ הָרִאשׁוֹן בַּ"ח (ס"ג). עַיֵּן יַד אַהֲרֹן (הגה"ט) וּבַהֲלָכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק ב' סִימָן קנ"ח:

בַּאֵר הַיֵּטֵב

בִּרְבִיעִית לֹא מְהַנֵּי מִידֵי, וְעַיֵּן בִּשְׁעָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י ס"ק יח). לֹא יִנָּגֵב יָדָיו בַּחֲלוּקוֹ שֶׁקָּשֶׁה לִשְׁכְּחָה. תִּשְׁבֵּ"ץ (קטן סי' רפו) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יז):

א (ס) **גְּלָלִים.** כְּלוֹמַר אַף עַל פִּי דְּלִעְנְיַן טָמְאָה לָאו כֵּלִים הֵם כְּשֵׁרִים לִנְטִילַת יָדַיִם. עַיֵּן יַד אַהֲרֹן (הגב"י): (ג) **מַשְׁקֶה.** וְאִם סְתָמוֹ בְּטִיט אֵינוֹ מוֹעִיל בְּשׁוּם כְּלִי, וְנָפְקָ מוֹעִיל לְכֹלִי חֶרֶס דְּוַקָא. עַיֵּן ט"ז (סק"א) שָׁהֲרִיךְ. וּמָגֵן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן ו' מַתִּיר בְּנֶקֶב וְתָחַב בּוֹ דָּבָר אַחֵר. הָיָה טוֹרֵד טִפָּה אַחַר טִפָּה בֵּירוּעַ שְׁכוֹנֵס מַשְׁקֶה.

בְּאוּר הֲלָכָה

שְׁבִידוּ לְהַפֵּת וְיֵרָשֵׁר לְקַבֵּל טָמְאָה, [וּבְדִבְרֵיהֶן מְתֹרָץ מָה שֶׁהִקְשׁוּ דִּכְיוָן דְּשָׁפֵךְ מַיִם שְׁנַיִם הֲלָא אֵין כָּאן מַיִם טְמֵאִים]. **וּמִשְּׁמַע דִּלְדַעְתּוֹ הוּא הַדִּין בְּשׁוֹפֵךְ רְבִיעִית בְּבַת אַחַת, דְּמַאי שְׁנָא, וְרַק בְּטוֹבֵל מְשׁוּם דְּלֹא תִּקְנוּ בּוֹ כָּל דִּינֵי נְטִילָה:**

א * וְצָרִיךְ שֶׁיִּהֵא מַחֲזִיק רְבִיעִית. וְאִם תֹּאמַר פְּשִׁיטָא הֲלָא צָרִיךְ לִטֹּל יָדָיו מֵרְבִיעִית, וְיֵשׁ לוֹמַר כְּגוֹן דְּאָתוּ מִשִּׁירֵי טָהֳרָה שֶׁאֵז אֵין צָרִיךְ רְבִיעִית וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן ק"ס סָעִיף י"ג, **אֲפִלּוּ הָכִי צָרִיךְ שֶׁיִּהֵא הַכְּלִי מַחֲזִיק רְבִיעִית** [פְּרִישָׁה (סק"ג) עַיֵּן שָׁם עוֹד]:

* **וְהוּא גָּדוֹל כו'.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ח) דְּאִם הָיָה רַק כְּמוֹצִיא מַשְׁקֶה מַתָּר דֶּרֶךְ פִּיו כֵּן הוּא מִסְקָנַת הָאַחֲרוֹנִים, וּדְלֹא כְּמָה שֶׁכָּתַב בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש רבינו) בְּשֵׁם סְמ"ג (עשין כו) וּסְמ"ק (מצוה קפא) דְּהֵם סוֹבְרִין דְּדַוְקָא דֶּרֶךְ הַנֶּקֶב מַתָּר. וְעַל עִקַּר דַּעְתָּם קָשֶׁה לִי טוּבָא דְּנֶקֶב קָטָן כָּזֶה דְּהוּא רַק כְּמוֹצִיא מַשְׁקֶה וְאֵינוֹ הוֹלֵךְ אֶפִלּוּ טִיף אַחַר טִיף אַיִךְ הִתִּירוּ לְכַתְּחִלָּה לִטֹּל בְּאֹפֶן זֶה לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם לְקַמָּן בְּסִימָן קס"ב סָעִיף [קָטָן] ה' וּבְאֵלִיָּה רַבָּה שָׁם (סק"ח) דְּהֵיכָא שֶׁאֵינוֹ שׁוֹפֵךְ הַקְּלוּחַ בְּבַת אַחַת הוּא כְּעֵין נְטִילָה לַחֲצָאִין, וְעַל כֵּן אֵין לְהַתִּיר בָּזֶה אֶלָּא דֶּרֶךְ פִּיו דַּוְקָא:

* **בָּטֵל מִתּוֹרַת כְּלִי. וְלָאו דַּוְקָא בִּכְלִי חֶרֶס הַמְיֻחָד לְמַשְׁקִין** דְּגַם לְעִנְיַן טָמְאָה סְבִירִי כְּמָה פּוֹסְקִים דְּבָטֵל מִשְּׁמָאתוֹ עַל יְדֵי נֶקֶב דְּכוֹנֵס מַשְׁקֶה דְּאֵינוֹ רָאוּי לְהִשְׁמִישׁוֹ, **אֶלָּא אֲפִלּוּ בְּשָׁאַר כֵּלִים דְּלִכְלֵי עָלְמָא לֹא נִטְהֲרוּ מִשְּׁמָאתָן עַל יְדֵי נֶקֶב זֶה** [מְשׁוּם דַּהֲשׁוּבְיָן הֵן וּמְצַנְיְעִין אוֹתָן לְהִשְׁמִישֵׁי אֲכָלִין הָרְאוּיִין לְהֶן]. **וְכֵן בִּכְלִי חֶרֶס הַמְיֻחָדִין לְאֲכָלִין דְּשִׁעוּרָן לְעִנְיַן טָמְאָה עַד שֶׁיִּנָּקְבוּ נֶקֶב כְּמוֹצִיא זֵית, מִכָּל מָקוֹם לְעִנְיַן נְטִילַת יָדַיִם בָּטְלֵי מִתּוֹרַת כְּלִי מִלִּטֹּל דֶּרֶךְ פִּיהּ בְּנֶקֶב כְּכוֹנֵס מַשְׁקֶה.** וְהַטַּעַם דְּבִשְׁעוּר זֶה כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ מַחֲזִיק מֵימָיו כְּלָל [דְּיוֹצֵא טִיף אַחַר טִיף] לָא חֲשִׁיב כְּלִי לְעִנְיַן זֶה [דְּרִישָׁה (סק"ב) עַיֵּן שָׁם], אוֹ כֵּיוָן דְּעַתָּה מִשְׁתַּמְּשִׁין בָּהּ בְּפַחִים לִנְטִילָה דְּיֵינִינַן לָהּ -לְעוֹלָם כְּשִׁעוּר כְּלִי חֶרֶס הַמְיֻחָד לְמַשְׁקֶה דְּלְהִשְׁמִישׁ מַיִם אֵינָהּ רְאוּיָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּמַשֶּׂה יְהוּדָה (סק"א), [כֵּן כָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת (נדה מט. ד"ה אם) הוֹבָא בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה אין) דְּאַף בִּכְלֵי שֶׁטַּף הַדִּין כֵּן, וּפְשׁוּט דְּהוּא הַדִּין בִּכְלֵי חֶרֶס הַמְיֻחָד לְאָכְלִין], וְכֵן מוּכָח דַּעַת הָרַי"ף (ברכות מב.) [כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַשַּׁ"ז (סק"א)] וְכֵן כָּתַב רַשַּׁ"ל (ש"ס חולין פ"ח סי' כז) הוֹבָא בְּטַ"ז סָעִיף קָטָן ז' דִּבְכֻלָּם הַשִּׁעוּר כְּכוֹנֵס מַשְׁקֶה, וְאַף דְּדַעַת הַסְּמ"ק (מצוה קפא) הוֹבָא בְּשׁוּר דִּבְכְלֵי הַמְיֻחָד לְזֵיתִים שִׁעוּרוֹ כְּמוֹצִיא זַיִת וְכָתַב בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש רבינו) דְּכֵן הוּא גַּם כֵּן דַּעַת הָרַמְבַּ"ם (כלים פ"ט ה"ב), וּבְבָאוּר הַגְּרַ"א (ס"ב) מַשְׁמַע שֶׁהוּא מַסְכִּים כֵּן לַהֲלָכָה, וּפְחוֹת מִזֶּה לָא חֲשִׁיב נֶקֶב, מִכָּל מָקוֹם פְּשׁוּט שֶׁאֵין לְהָקֵל בָּזֶה יוֹתֵר מִדַּעַת הַסְּמ"ק עַצְמוֹ, דְּהֵיינוּ שֶׁלֹּא לִטֹּל רַק דֶּרֶךְ הַנֶּקֶב אִם מַחֲזִיק רְבִיעִית מִן הַנֶּקֶב וּלְמַטָּה וְלֹא דֶּרֶךְ פִּיו, [וְכֵן מַשְׁמַע בְּבָאוּר הַגְּרַ"א שֶׁלֹּא נָקַט דַּעַת הַסְּמ"ק רַק לְעִנְיַן זֶה עַיֵּן שָׁם]:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אֵינָם חֲשׁוּבִים כְּלִי כְּלָל לְעִנְיַן קַבָּלַת טָמְאָה אֲפִלּוּ מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים, עַל כָּל פָּנִים כֵּלִים הֵם וּכְשֵׁרִים (ג) לְעִנְיַן נְטִילַת יָדַיִם: **(ד) וּכְלֵי אֲדָמָה.** הַיְינוּ (ד) טִיט שֶׁאֵין נִצְרָף בְּכִבְשָׁן רַק בַּחַמָּה וְכַדּוֹמֶה, אֲבָל כְּשֶׁנִּצְרָף בְּכִבְשָׁן הוּא כְּלִי חֶרֶס הַמְזֻכָּר בַּתּוֹרָה (ויקרא יא לג) לְעִנְיַן קַבָּלַת טָמְאָה: **(ה) שֶׁיִּהֵא מַחֲזִיק וְכוּ'.** דְּאִי לָאו הָכִי אֵין שָׁם כְּלִי עָלָיְהּ לְעִנְיַן נְטִילָה, וְעַיֵּן בְּאוּר הֲלָכָה (ד"ה וצריך): **(ו) רְבִיעִית.** הִיא רְבִיעִית הַלֹּג שֶׁשִּׁעוּרָהּ בֵּיצָה וּמֶחֱצָה: **(ז) בְּכוֹנֵס מַשְׁקֶה.** וְאִם נוֹתֵן לְתוֹכוֹ מַיִם וְיוֹצֵא טִיף אַחַר טִיף בְּיִדּוּעַ שֶׁהוּא כּוֹנֵס מַשְׁקֶה [בַּ"ח (ס"ג) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"א)]: **(ח) וְהוּא גָּדוֹל וְכוּ'.** דְּאִם לֹא הָיָה רַק נֶקֶב קָטָן שֶׁהַמַּשְׁקִין יוֹצְאִין בּוֹ אֲבָל לֹא נִכְנָסִין מִבַּחוּץ לְתוֹכוֹ, חֲשִׁיב כִּכְלִי שָׁלֵם (ה) וְנוֹטְלִין דֶּרֶךְ פִּיו. וַאֲפִלּוּ נֶקֶב בְּשׁוּלֵי הַכְּלִי שֶׁאֵין מַחֲזֶקֶת תַּחַת הַנֶּקֶב כְּתַב בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש רבינו) לְהַתִּיר, דְּלֹא בָּטֵל מִתּוֹרַת כְּלִי מֵחֲמַת נֶקֶב זֶה, (ו) וְנִרְאֶה שֶׁיֵּשׁ לְהַחְמִיר בָּזֶה אִם לֹא בְּשָׁעַת הַדְּחָק שֶׁאֵין לוֹ כְּלִי אַחֵר: **(ט) בָּטֵל מִתּוֹרַת כְּלִי.** בֵּין אִם הַכְּלִי הָיָה מְיֻחָד לְמַשְׁקִין אוֹ לְאָכְלִין כְּמוֹ שֶׁבַּאַרְתִּי בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה בטל): **ב (י) אֲבָל אִם נוֹטֵל וְכוּ'.** וְהַטַּעַם דִּלְמַטָּה מִן הַנֶּקֶב חֲשִׁיב עֲדַיִן כְּלִי כֵּיוָן שֶׁמַּחֲזִיק רְבִיעִית, דְּמֵה שֶׁנּוֹטֵל מִן הַנֶּקֶב הֲוֵי כְּמוֹ נוֹטֵל מִבַּרְזָא לְקַמָּן בְּסָעִיף ה'. א]וְכָל זֶה הוּא דַּעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁהֶעְתִּיק לְדִינָא אֶת דִּבְרֵי הַטּוּר, (ז) אֲבָל הָרַבֵּה פּוֹסְקִים חוֹלְקִין בָּזֶה וּסְבִירָא לְהוּ דִּבְכְלֵי חֶרֶס הַמְיֻחָד לְמַשְׁקִין אִם הָיָה נֶקֶב כְּכוֹנֵס מַשְׁקֶה חֲשִׁיב כֻּלּוֹ שָׁבָר כֵּלִי, וְאֵין נוֹטְלִין מִמֶּנּוּ כְּלָל אֲפִלּוּ דֶּרֶךְ הַנֶּקֶב, וְאֵינוֹ דּוֹמֶה לְבַרְזָא דְּהָתָם עָשׂוּי מִתְּחִלָּה לְכָךְ. וּמִכָּל מָקוֹם אִם אֵין לוֹ כְּלִי אַחֵר יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל דַּעַת הַמְחַבֵּר לְהַכְשִׁיר דֶּרֶךְ הַנֶּקֶב [חַיֵּי אָדָם (ח"א כלל לו ס"ב)]. וּבִכְלֵי חֶרֶס הַמְיֻחָד לְאָכְלִין [דְּשִׁעוּרוֹ לְעִנְיַן טָמְאָה כְּמוֹצִיא זֵיתִים], וְכֵן בְּשָׁאַר הַכֵּלִים דְּאֵינָם שֶׁל חֶרֶס דְּלֹא נִטְהֲרוּ מִשְּׁמָאתָן עַל יְדֵי נֶקֶב כְּכוֹנֵס מַשְׁקֶה, (ח) נִרְאֶה מִמְּגֵן אַבְרָהָם לְקַמָּן בְּסִימָן קס"ב סָעִיף ג' בְּמַסְקָנַת (ט) הָרַבֵּה אַחֲרוֹנִים שָׁם לֹא יִהְיֶה מַתָּר דֶּרֶךְ הַנֶּקֶב לִטֹּל רַק כְּשֶׁהַנֶּקֶב יִהְיֶה (י) עַל כָּל פָּנִים גָּדוֹל קְצָת שֶׁקִּלּוּחַ הַמַּיִם יִהְיֶה נִשְׁפָּךְ מִמֶּנּוּ בְּלִי מְצָאתִי בְּיָד הַקְּטַנָּה כְּדִבָּרֵינוּ: **(י) אֲבָל אֵינוֹ כְּמוֹצִיא זַיִת, דְּאֵז הֲוֵי לֵיהּ שֶׁבֶר כְּלִי וּפְסוּל לְגַמְרֵי:** (יא) חַיֵּי אָדָם (ח"א כלל לו ס"ב):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו"ע הרב (ס"ד) פסק כדעת השו"ע.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehador - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah